

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت ترویج

اصلاح سامانه‌های سنتی آبیاری سطحی

نویسندگان:

محمد جلینی، فریبرز عباسی، حیدر طایفه‌رعایی،
محمد کریمی، سیدابوالقاسم حقایقی

۱۳۹۷

عنوان و نام پدیدآور	اصلاح سامانه های سنتی آبیاری سطحی / نویسندگان محمد جلینی ... (و دیگران)؛ ویراستار ترویجی فرانک صحرایی؛ ویراستار ادبی محمد یوسفی؛ سرویراستار وجیهه سادات فاطمی؛ تهیه شده در مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه ترویجی.
مشخصات نشر	کرج: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت ترویج، نشر آموزش کشاورزی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۷۰ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۴۴۱-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	نویسندگان محمد جلینی، فریبرز عباسی، حیدر طایفه رضایی، محمد کریمی، سیدابوالقاسم حقایقی.
موضوع	آبیاری -- ایران
موضوع	Irrigation -- Iran
موضوع	کشاورزی -- ایران -- تامین آب -- مدیریت
موضوع	Water-supply, Agricultural -- Management -- Iran
شناسه نزو	جلینی، محمد، ۱۳۴۷ -
شناسه رده	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی. معاونت ترویج. نشر آموزش کشاورزی
ساده افلاک	مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی. دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی
رده بند کنگ	۶۱۳۹۷ الف ۹ الف / ۵۶۱۶
رده بندی دیربی	۶۳۱/۷۰۹۵۵
شماره کتابشناسی	۵۲۹۱۰۵

ISBN:978-964-520-441-7

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۴۴۱-۷

عنوان: اصلاح سامانه های سنتی آبیاری سطحی
نویسندگان: محمد جلینی، فریبرز عباسی، حیدر طایفه رضایی، محمد کریمی، سیدابوالقاسم حقایقی
ویراستار ترویجی: فرانک صحرایی
مدیر داخلی: شیوا پارسانیک
ویراستار ادبی: محمد یوسفی
سرویراستار: وجیهه سادات فاطمی
تهیه شده در: مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی
ناشر: نشر آموزش کشاورزی
شمارگان: ۲۵۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷
قیمت: رایگان
مسئولیت درستی مطالب با نویسندگان است.

شماره ثبت در مرکز فناوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی ۵۴۱۱۰
به تاریخ ۱۴/۵/۹۷ است.

نشانی: تهران- بزرگراه شهید چمران- خیابان یمن، پلاک ۱ و ۲، معاونت ترویج،

ص. پ. ۱۹۳۹۵-۱۱۱۳

تلفکس: ۰۲۱-۲۲۴۱۳۹۲۳

فهرست

۷	مقدمه.....
۸	روش های مرسوم آبیاری سطحی.....
۱۱	مدیریت های توزیع آب و آبیاری مزایا.....
۱۱	- اصلاح روش های انتقال و توزیع آب.....
۲۱	- اصلاح و بهبود روش های آبیاری سطحی.....
۴۹	مدیریت های زراعی.....
۹	- تجهیز و نوسازی اراضی.....
۱۱	- آماده سازی زمین.....
۵۵	- حاصلخیزی و بهبود خاک.....
۵۷	- کشاورزی حفاظتی.....
۶۷	نتیجه گیری و پیشنهادها.....

مقدمه

بیش از ۹۰ درصد اراضی فاریاب (آبی) جهان به روش های سنتی آبیاری می شود؛ ولی این روش ها به نسبت روش های نوین آبیاری، بازده کم تری دارد. کم بودن بازده آبیاری ناشی از ضعف مدیریت آبیاری در این روش ها است. به دلیل هزینه زیاد سامانه های نوین آبیاری، به بهبود و اصلاح عملکرد روش های سنتی آبیاری سطحی که کم هزینه است و خود زارعان نیز آن را اجرا می کنند، غالباً توجه جدی نمی شود؛ حال آنکه این امر ضروری و اجتناب ناپذیر است با اصلاح سامانه های سنتی آبیاری سطحی، افزایش بازده آبیاری امکان پذیر است. این امر با اقدامات مختلفی انجام می شود؛ نظیر تسطیح اراضی، بهبود و انتخاب صحیح روش آبیاری، طراحی و مدیریت مناسب آب در مزرعه و آموزش بهره برداران.